

A Kanadai M. Ujság

Jelen, ünnepi száma közel hatercezer példányban jelenik meg tizenhétoldalon, melyek közül kettő angol barátaink részére készült.

Az angol lapot adja át mindenki angol ismerőseinek, hogy szívesen terjesszük a magyarság nagy barátjának, Rothermers lórnak fémlelt szülőházáért, Magyarország feltámasztása és a világ békéjének érdekében.

Mindenki teljesítse hazafias kötelességét!

radicsom, hol zsiros fekete földön aranyat terem a kalász, selymes fűvű, örökzöld réteken szabadon legel megannyi gömbölyűre hízott jószág, a tavakban vígan lubickol a hal, az erdőben vad, tüzelő, akad bőven — nem kell félni az erdőkerülőtől s a hétköznap is olyan, mint otthon a husvét vasárnapja!

Ettől fogva a szabolcsi magyarok a kanadai sok földről, meg a végtelen rónákban csatangoló nagy gulyákról álmodtak, úgyhogy egy szép napon meg is perdült a kisbíró mindent elkönyvetelő dobja a hófehérre meszelt szellőporták előtt, hogy testet öltessen az örmezek, páciák, karásziak és litkelek álma. 1902 március 9-én a toronyospálcás vasutállomáson örök re bucsút intett harmincán is több munkában megedzett családnak a tiszavidéki rögnök s Budapest és Bécsen keresztül megindultak a távoli vad nyugat paradicsoma felé.

Soknak könnyelábadt a szeme, mikor utoljára szeretettel végigsimogatta az édes magyar láthatárt s bizony visszafordult volna nem is egy közülük. — de már el volt ekkor adva a takaros kis falusi otthon, esetleg egy két holdacska föld, a Riska téhen, a Jármos meg a Csengő. A vasuti és hajójegy is belekeült vagy 150 forintba fejenként a még ha vissza is lehetett volna váltani — ugyan mit szólnak volna Pálcán, Litkén, Karáson? Bizonyosan azt, hogy: — Kend ugyan csúful járta meg Amerikát!

Igy hát visszafordulni már nem lehetett.

ÁRPÁD APÁNK HA LÁTNÁ

Bécsben még elcsiratta őket kényerret osztó matrózokat s egy magyar ur, — mondván: többször is beálltak a sorba. — Árpád apánk, ha látná, hogy ha már a hajaskrumpliból, sem jut elég s a többi kotyvaszték meg nem magyar gyomornak való, legalább kenyérből jusson valami.

ZATONYON A HAJÓ

Igy hajóztak a szabolcsi magyarok már tizenegy napja a new-foundlandi St. Johns kikötője felé, mikor egyszerre csak nagyot zökkent a hajó és hirtelen megállt. Nagysokára azután kitudódott az utasok nem kis ijedtségére, hogy a hajó zátonyra került és ki is lyukadt. Pumpáltak is a hajófenékről a vízét éjjel-nappal, de bizony a vízgyászok csak vízben usztak.

A sósvízű nagy pocsolva pedig alaposan megszegyentette a jobb napokat látott, zátonyra rekedt Blaver Hill-t, amennyiben a tengervíz egyszerűen csak elillan alóla, s egymásután bujtak elő a tenger fenekén döglő kőbivalyok s a hajó ott ágaskodott a homokparton. Nem is utazhatott azon többé ember fia s a szabolcsiak is külön kisebb hajóra szállván jutottak St. Johnsban kanadai földre. Hogy őszinték legyünk, azt is el kell árulnunk, hogy bizony nem voltak az első napokban valami nagyon meghatva Kanadától a honfoglaló magyarok. Amellett,

A STOCKHOLMI TEMPLOM SZT. ERZSÉBET OLTÁRA.

hogy a hajón végkép megundorodott legtöbbször az idegen étel- és szokásoktól, a keletkező nadei lakatlan, sivár sziklaerdőkön keresztülrögbogva önkéntelenül is azt kérdezte mindenki: — Ugyan miből fogunk itt megélni?! Mikor többnapos testi, de még inkább lelki gyötöréssel teli utazás után már-már egészen elhagyta őket az utolsó reménység is — akkor tünt fel szemük előtt a még kihasználatlan, vad nyugati préri s a világot legnagyobb természetesen akkor még nem is olyan népes fővárosa: Winnipeg. A

földéhes magyarok öröme nem ismert határt. Mindeneség-állomáson leugráltak az emberek a vonatról, hogy tiz körmükkel vájkálván a szűz anyaföldet, mutatóba vihessenek egy-egy maroknyit a pionéreltre elszánt fehérrépnék.

AKI MÁR NEM ÉRTE MEG A JUBILEUMOT

Sajnos épen a jubileum előtt néhány hónappal hunyta le örök álomra szemét a stockholmi magyarság mindenki által nagyabecsült pionirja: Sivák János. Az ő neve ma már fogalom. Jelenti azt az ideális magyar családapát, aki szegényes anyagi helyzetből kiindulva józan elmével és két szorgalmas karral egy igazán tekintélyes számú család jövőjét képes meg alapozni. Sivák János házában már nyolc menyegzőt ültek, a tiz fiu közül négy még otthon van s a Sivák család már így is 18 és fél földön gazdálkodik! S ugyan ki tudná megmondani, hogy melyikük a legjobb gazda s ki fogja legtovábbra vinni közülük? Erre már csak Sivák bácsi tudna megfelelni a másvilágról, hová oly hirtelen elhívta a sora. Pedig — ha már az aranylakodalmát meg nem ülhette — legalább a jubileumot szerette volna megélni. Ez volt az utolsó kívánsága, de nem adatott meg neki. Azt azonban még élvezhet te, hogy a hatalmas Sivák család minden tagja rendezett viszonyok között élő buzgó tagjává vált a stockholmi magyar farmartársadalomnak és boldogult apjuk kívánságához híven mint jó testvérek, szeretettel összefognak az élet vidám és szomorú perceiben egyaránt.

Sokhalmi magyar sorsok — akik már elmentek közülünk...

A zászlódiszbe öltözött „Sokhalom” ünnepén az első települők küzködésének és szenvedésének emlékeit kegyelettel idézi fel az összesereglett öreg, fiatal egyaránt. — Unnepel Sokhalom s vele együtt az egész magyarság. Nem akad egyetlen ember sem a nagy ünnepi sokaságban, kinnek ne lenne rokona, sógora, kö-

mája, barátja vagy ismerőse egy-egy öreg magyar, ki hosszú évek, sohasem lankadó kitartásával és nélkülözésekkel teli életével a mai Impozánsan egy-séges magyar Stockholmot megalapította. De bármily örömtől s büszkeségtől duzzadjon is az első pionirokért dobogó szívünk — nem feledkezhetünk meg ez-

alkalommal azokról sem, akik elmentek közülünk. Nem azokat értjük itt, akik feladván a megélhetésért folytatt harcukat a stockholmi földdel, most a világ más táján próbálnak szerencsét, hanem azon megboldogult lelkek emlékének kívánunk adózni, akik egy megpróbáltatásokkal teli, de felségesen szép élet után most az Örök Préri végtelen barázdáit róják a szent magasságok felé.

— Hadd látom? — szól a gróf ki váncsian. Aztán félrevonta hűrmelini palástját és most megmélgetté magát vele a gyermekkori csoda. Férje a legszébb, a legfrissebb piros és fehér rózsákat pillantotta meg, mintha csak most szakította volna Erzsébet valamit a tündérbokorból. És ugyanekkor tűndőlközve keresztet jelent meg a királyi hercegnő feje mögött, amelynek égi fénye, mint ragyogó sugárkorona, fonta körül a halántékát.

Amikor Thüringiában gyilkos járvány tört ki, amely a tartomány lakosságát megfertőzte, a Wartberg oldalon menedékhelyeket állított föl, ahol a betegek gyöngéd ápolására találtak. Napjában többször maga is meg látogatta és vigasztalta őket. A járvány megszüntével inésg fenyegette a lakosságot s Erzsébet kilenczázötven génynek osztott ki elsősegélyt. A nyomorba jutott nép egész nap a vár körül tolongott s a magyar királyleány a wartburgi magtárakat egészen kiürítette, hogy a szenvedők nyomorán enyhítsen. A fejedelmi pénztár is teljesen kiürült s Erzsébet akkor eladatta ékszereit, drága gyöngyeit, sőt ha zájából hozott remek ezüst bűlcsőjét is, csakhogy segíthessen az éhínségtől sújtott lakosságon. Emiatt sokan tékozlónak, esztelen pazarlónak tartották, pedig a tékozló csak magával törődik s nem hatja meg szívét mások nyomora és szenvedése.

Erzsébet nem irtózott a legborzasztóbb betegségekkel sem s egyszer egy bélpoklos legényt ápolta a saját szobájában. Az erőszakos természetű Konrád emiatt oly kegyetlenül büntette, hogy durvasága eljutott a pápa füléhez is és kénytelen volt elféltte mentgetni magát. Egyszer két udvarhölgyével együtt meg akarta látogatni Gertrud leánykáját az athenbergi kolostorban. De alig lépett be. Konrád utját állta s az egyház villámaival fo-

nyegette, amiért a kolostori zárlatot megsértette. Két udvarhölgyének, akik csak az ajtó nyitották ki, le kellett borulniok, harminc korbácsütést elszedve és ugyanilyen büntetésben részesült Erzsébet is, miközben Konrád, mint Horn Emil említi, a Mísererét recitálta.

A megkorbácolt királyleány így szól udvarhölgyeihez: — Ha ennyire félek egy embertől, mennyivel inkább kell félnem az istentől, aki a mi urunk, aki minden ember fölött itéli.

Az egyik szájhagyomány szerint Erzsébet megjövendölte nekik, hogy a tüzvész megkíméli közösgüket és valóban emberemlékeztet óta nem is volt tűz a fából épült házak között. Ezt a lakosság védő aszonyunka tulajdonítja, akinek a szobra a templom főkapuja fölött áll. A forrás fölött pedig egy nagy követ mutogatnak, amelyben egy üreg van mindig tiszta vízzel. Ez üregről azt mondják, hogy az a thüringiai fejedelemszony lába nyoma. Akkor állt e köre, hogy onnan egy fára feljussan, amikor egy éhes farkas vette őzbe s Erzsébet a fára menekült előle. Az üregben levő víznek csodás erőt tulajdonít a nép a szembajknál. A forrás ma is Szent Erzsébet nevet viseli.

Erzsébet huszonegy éves korában 1231 november 19-én halt meg. Utolsó óhajta szerint abba az egyszerű szörruhába öltöztették, amelyet külsőnösen kedvelt. Arca nem változott. A koporsóban is olyan fönnyesen szelid maradt, mint rövid életében volt. Zokogó harangzúgás mellett ezrek kísérték utolsó útjára. Es alig tették sírba, egy zsebébe emlékére templomot építhetessenek. De a legszebb székesegyházat emelték állítólagos szülőhelyén, Kaszsa városában, amely a gótf. építésznek egyik legremekművöként a Magyarországon. Mátyás király színtelen ajándékot adott Szent Erzsébet

templomának, köztük egy nagyértékű szentségtartót.

Árpádházi Szent Erzsébeten beteljesült Krisztus szavai:

— Aki magát megalázza, fölmagasztaltatik!

Az ő istenes, jámbor élete lebeghetett ezalélt szent Ferenc előtt, mikor „Bevezetés az istenes életbe” című munkájában kedves Philotheának ad tanácsokat. Hívebben és tömörebben nem is lehetne jellemezni Szent Erzsébetet, mint ő teszi eme művében:

— A szent öveznyek sajátos erényei a tökéletes szerénység, a kitüntetéséről, a rangról, a társaságról, a címekről és hasonló hiúságokról való lemondás; a szegényeknek és betegeknek való szolgálat, a szomorúak vigasztalása, a leányoknak az istenes életre vezetése s az, hogy minden erénynek példaképe legyen a fiatal asszonyok előtt. A szűkeg és az egyzserűség két disze ruhájának, az alázatlanság és a felebaráti szeretet két díszese cselekedetelnek, az igazlelkűség és jámborság két disze nyeivelnek, a szerénység és szemérmesség disze szemének s a megfeszített Jézus Krisztus egyetlen szerelme szívének!

Születésének hétszázadik évfordulóját nagy kegyelettel ünnepelte meg az egész katolikus világ, főleg pedig szülővárosa Pozsony és második hazája Bajorország. Izabella királyi hercegnő gyönyörű fogadalmi templomot építtetett tiszteletére Pozsonyban. Zarándokhelyé is ez a templom, ahol a magyar nők legmegtisztult és fölemelkedik, mint záporított napfényben a virág. Nagy idők emlékének fényes himpora permetez lelkükre s a hit és hazaszeretet, mint kettős lángkereszt fonja itt át a szívüket.

Fájó szívvel kell arra gondolnunk, hogy többek között, Milies György, Orosz Imre sincsenek már az élők sorában, s az öreg Kaczur István bácsi szorgalmát is csak dolgos két farmer fia hirdeti. Elköltözött Trohák Mihály is, kinek oly sok érdeme volt a stockholmi Szt. Erzsébet hitközség felvirágoztatásában. Örökségül családjának nemcsak jó nevet, szép birtokot hagyott, hanem — ami talán még ennél is több — beléjük oltotta a vallást, megbecsülte s a magyar erényekért lelkesedni tudó jellemét. Gyermekéből, nemcsak hozzáértő gazdát és jó családapát nevelt, hanem megajándékozta az Egyházat három nővérrel is, akik az Obnifáci rendházában szolgálják a keresztény kultúrát. Míg apjának régi homesteadjén gazdálkodó Péter fia igaz lelkesedéssel viseli szívén a hitközség gondjait, mint az eklézsia egyik vezető tisztviselője — a nagy-műveltségű Trohák József, az első stockholmi magyar származású néptanító pedig a messze északon neveli az ifju kanadai nemzedéket boldog életet adó munkás becsületre.

Halottaival szemben nem is róhatja le háláját gyülekezet szében, mint a stockholmi magyarság, amikor az első telepes nagy érdemeit elismerő óhazai ajándékozásról az elhunyt pionirok sírja közelében szenteli fel, hogy utolsó kívánságuk szerint ők is jelen lehessenek a jubileumon, ha még oly messze is vándoroltak tőlünk.

AMIKOR MÉG AZ ASSZONY VEZETTE AZ ŰKRÖT

A még élő öreg telepesek közül kétségkívül Drótár János bácsi foglalt elsőnek kormányföldet a mai Stockholmtól alig néhány mérföldre délre, még pedig az Ur 1901-ik esztendőjében. Ez

Keletkanadában

Pénzküldésekért teljes felelősséget vállalok.

HAZAK, FARMOK STB., ADÁS-VETELÉLET INTÉZTÉSSE VELEM

Bármilyen ügyes-bajos dolgában forduljon hozzám:

LOUIS SZABO

BOX 244 515 SOUTH Main Str. Welland, Ont.

A „CANADIAN NATIONAL RAILWAY EXPRESS” magyar megbízottja.